

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ІНСТИТУТ МАУП
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ СУСПІЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Збірник наукових робіт

Житомир-2012

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради Житомирського інституту МАУП
(протокол №10 від 14 травня 2012 року).*

Рецензенти:

Н.А. Сейко – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності, проректор з наукової роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Г.А. Гайдукевич – кандидат психологічних наук, завідувач кафедри психології Житомирського інституту МАУП.

Регіональні аспекти модернізації соціально-економічних процесів в умовах суспільної нестабільності : [збірник наукових робіт / за ред. Т.В. Семенюк, С.М. Коляденко, Н.П. Павлик]. — Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2012. — 186 с.

Матеріали надруковані в авторській редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

ЗМІСТ

Семенюк Т.В. Меліченко Т.Д. Колодюк Т.П.	ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКІ СТОСУНКИ У СУЧАСНИХ СІМ'ЯХ	5
	АЛГОРИТМ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ НАЯВНОСТІ РИЗИКУ НА ПІДСТАВІ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПЕРТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	12
Бобунов А.І. Семенюк Т.В.	АЛГОРИТМ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ФАХІВЦІВ СИТУАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ	15
Гайдукевич Г.А.	ЕКОНОМІКА ЗМІШАНОГО ТИПУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	22
Довженко В.А.	ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ	26
Іванчук Н.О.	ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАПОРУКАПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ	30
Клименко С.В.	ПРОФІЛАКТИКА НАРКОТИЗМУ СЕРЕД МОЛОДІ	33
Коновальчук І.М.	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ В СИТУАЦІЇ КОНФЛІКТУ З БАТЬКАМИ	41
Кузоваткін В.О.	ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА	45
Аксьонова О.В.	КОНТРАКТНІ ВІДНОСИНИ В МОЛОКОПРОДУКТОВІЙ ГАЛУЗІ: ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ	48
Меліченко Т.Д.	ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	51
Ратинська Т.В.	МІСЦЕ ТА РОЛЬ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ. ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ	57
Свистович С.М.	ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ В 20-30-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ	60
Бобунов А.І. Дзюба І.С.	АЛГОРИТМ ОЦІНКИ РІВНЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СИТУАЦІЙНИХ МЕНЕДЖЕРІВ	71
Залуський І.Р. Залуська І.І.	ПРОБЛЕМИ ТА НЕДОЛІКИ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	75
Мельник В.О.	УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ РОСЛИННОГО СВІТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	79
Трохліб М.В.	СУЧАСНА РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ЯК ДЗЕРКАЛО ІДЕОЛОГІЧНОГО ВАКУУМУ	83

Федоренко В.О.	РОЛЬ ТА МІСЦЕ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ	86
Шевченко Н.Ю.	ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ	97
Павлик Н.П.	СТУДЕНТСЬКА СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВ'ЯЗАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПИТАНЬ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ	101
Коляденко С.М.	ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВНЗ	109
Кривой Н.Л.	ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	114
Александрова М.М. Уллубієва К.К.	ВПЛИВ ПДВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ	118
Ковалевський В.А.	СИСТЕМА СТАНДАРТІВ ЯК НОРМАТИВНА БАЗА З ОХОРОНИ ПРАЦІ І БЕЗПЕКИ ДОВКІЛЛЯ	120
Ковалевська І.М.	РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА РИЗИКУ СОЦІАЛЬНО- ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ	125
Кавун А.А. Староконь Є.Г.	ТЕХНОЛОГІЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	129
Олізаровський А.Б.	ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	131
Максимець С.М. Нефьодова М.О.	ВПЛИВ ЗМІ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	138
Фриз І.В.	ДИНАМІКА ПРОЯВУ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	141
Тарасова В.В.	МЕТОДИ ВІДОБРАЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ РІВНІВ РЕСУРСОЄМНОСТІ	148
Гордієнко Л.Л.	КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ФОРМУВАННЯ КРОСКУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ	154
Палько І.М.	ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ / ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	159
Орликовський М.О.	УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН «СТУДЕНТ – ВИКЛАДАЧ» У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ ШКОЛИ	165
Ситняківська С.М., Літяга І.В.	ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ	169
Маєвська Л.М.	КАРТОГРАФІЯ В СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІАГНОСТИЦІ МІКРОСЕРЕДОВИЩА	177

С.М. Коляденко,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності
Житомирського державного університету імені Івана Франка*

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВНЗ

Студентський вік має свою неповторну специфіку. Б. Ананьєв наголошував, що саме у цей період відбувається «перетворення мотивації, всієї системи ціннісних орієнтацій» особистості. Це, в свою чергу, призводить до інтенсивного формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією, ... становлення характеру та інтелекту» [1, с.7; 2, с. 111]. Тобто центральним новоутворенням юнацького віку стає самовизначення – професійне та особисте, що супроводжується спрямованістю у майбутнє, відкриттям власного «Я», формуванням інтегративної самосвідомості, відносно стійкої «Я-концепції» особистості. Ці специфічні особливості юнацького віку можна вважати складовими важливого етапу розвитку обдарованості. До характерних проявів обдарованості у студентському віці можна віднести: енергійне зростання моральних та інтелектуальних сил і можливостей; підвищений рівень абстрагування й узагальнення; формування прямих і зворотних операцій, міркувань і умовиводів; критичність; посилення розумової діяльності; прагнення до самовдосконалення; становлення світогляду, моральних, естетичних почуттів; уміння передбачати наслідки діяльності, критичність мислення; зростання і збагачення обдарованості; становлення, формування спеціальних схильностей і здібностей тощо [3, с. 13].

У зв'язку з вище зазначеним, актуальним виглядає розробка О.Є. Антоною Концепції роботи з обдарованою студентською молоддю, що впроваджується у Житомирському державному університеті імені Івана Франка вже протягом п'яти років. Одним із завдань концепції авторка виділяє :

1. Визначення стратегії щодо підтримки та напрямів роботи з обдарованими студентами.
2. Оновлення та удосконалення змісту, форм та методів роботи з обдарованою молоддю. [4, с.277]

Одним із напрямків реалізації Концепції є «формування основ системи виявлення, навчання і підтримки обдарованої студентської молоді, її соціального захисту» [4, с. 278]. Але дослідниця визнає, що для успішного розвитку обдарованості кожного студента у

вищому навчальному закладі має бути створено відповідні умови і враховано цілий ряд впливових чинників, серед яких:

- Розробка психологічного та методологічного супроводу обдарованої особистості, індивідуальних програм навчання і розвитку;
- Організація цілеспрямованого виховного впливу на розвиток здібностей та обдарувань за умови єдності у діяльності викладачів, студентів, керівництва навчального закладу, органів студентського самоврядування, поза навчальних структур [4, с. 280].

Отже, найбільш актуальними для освітньої сфери є наступні завдання:

- створення сприятливих умов для духовного, інтелектуального і культурного розвитку особистості студента;
- засвоєння студентами методології пізнання;
- створення передумов для необмеженого включення випускників університету у інноваційну наукову, економічну, соціальну і культурну діяльність;
- комплексне засвоєння студентами майбутньої професійної діяльності;
- інтеграція академічної, науково-дослідної роботи студентів, зв'язок навчального процесу з позанавчальною діяльністю;
- своєчасне виявлення творчих здібностей, забезпечення психолого-педагогічної підтримки обдарованих студентів;
- забезпечення цілісності та послідовності у роботі з обдарованою молоддю на різних ланках безперервної освіти.

Однак, у ВНЗ мають місце непоодинокі випадки, коли обдаровані випускники шкіл, після того як стали студентами залишаються непоміченими на факультетах тому що не отримують потрібну психолого-педагогічну та соціальну підтримку у процесі інтелектуального виховання – це форма організації навчально-виховного процесу, яка забезпечує обдарованому студенту індивідуальну педагогічну допомогу з метою розвитку його інтелектуальних можливостей. Отже, організація цілеспрямованої роботи з обдарованої молоді – це одна з умов перетворення регіонального вищого навчального закладу в елітний вуз. Елітному вузу притаманні:

- широкий спектр спеціальностей;
- пріоритетна орієнтація на наукові дослідження;
- орієнтація на інноваційну діяльність;
- велика кількість кандидатів та докторів наук;

- високий науковий потенціал та професійний рівень викладацького складу;
- конкурсний відбір при наборі студентів;
- присутність особливого університетського інтелектуального середовища;
- високий рівень корпоративної культури, що базується на демократичних цінностях і академічних свободах.

Робота щодо виявлення, відбору студентів, створення умов для розвитку їх творчого потенціалу, вибір засобів по здійсненню соціально-педагогічної та психологічної підтримки починається з першого курсу і проводиться у навчальній, науковій, суспільній, культурно-дозвіллевій та спортивних сферах за допомогою спеціально розроблених тренінгів, семінарів, рольових ігор тощо.

На нашу думку, процес соціально-педагогічного супроводу обдарованої молоді в умовах ВНЗ може здійснювати Студентська соціальна служба для молоді, що може взяти на себе координацію діяльності адміністрації, факультетів, кафедр університету, місцевих органів виконавчої влади, українських та міжнародних громадських організацій з питань розвитку та підтримки обдарованої молоді. Однак, слід враховувати, що процес соціально-педагогічного супроводу, з одного боку, є об'єднанням зусиль представників зазначених структурних підрозділів задля соціального захисту студентської молоді, з іншого – для допомоги у розвитку та реалізації обдарованої особистості. Під соціально-педагогічним супроводом слід розуміти специфічний процес, що спрямований на підтримку молодої людини у її прагненні побудувати соціальні відносини, на його навчання новим моделям взаємодії з собою та світом, на подолання труднощів соціалізації. Соціально-педагогічний супровід студентів ВНЗ має свою специфіку, що обумовлена характерними рисами представників цієї групи молоді, насамперед, активністю і самостійним мисленням. Соціально-педагогічна допомога передбачає виявлення потреб юнаків та дівчат у соціально-педагогічній допомозі; визначення ступеня втручання цієї допомоги; реалізація допомоги як через дію студента, так і через дію організатора роботи з молоддю. Запропонована допомога може бути реалізована у різних формах: консультації, залучення компетентних спеціалістів, спільна діяльність з об'єктом допомоги.

У практиці діяльності СССМ університету найчастіше доводиться працювати з студентами «групи ризику», але серед загалу зустрічаються студенти, які на перший погляд не викликають стурбованості з боку педагогічного колективу, але в процесі

спостереження за ними часто виявляються проблеми, що потребують особливого індивідуального соціально-педагогічного підходу.

Соціально-педагогічний супровід обдарованих студентів реалізується через низьку заходів:

1. Соціально-педагогічна та психологічна діагностика.
2. Створення банку діагностичних матеріалів по виявленню обдарованості.
3. Індивідуальні соціально-педагогічні та психологічні консультування обдарованих студентів.
4. Сприяння у підготовці та участі в університетських та регіональних заходів.
5. Проведення тренінгових занять.
6. Підготовка і оформлення тематичних виставок на допомогу обдарованій молоді.
7. Розробка методичних рекомендацій та пам'яток для батьків, викладачів та кураторів академічних груп.
8. Моніторинг роботи по соціально-педагогічному супроводу обдарованих студентів університету.

Особливу увагу варто приділяти соціально обдарованим студентам, що мають незвичайні організаторські здібності і лідерські якості. Соціальна обдарованість до того ж проявляється високою якістю міжособистісних стосунків. Соціальна обдарованість визначається наступними критеріями: готовність до соціального пізнання, просоціальна поведінка, моральні судження, лідерські якості (соціальна ініціатива, активність, відкритість, організаторські здібності). Студент, який володіє соціальною обдарованістю, може проявити себе як лідер у студентському самоуправлінні, молодіжних організаціях, суспільно-політичному русі міста та регіону. Таким чином, система студентського самоуправління ВНЗ та підрозділи СССМ університету виступають як особлива форма ініціативності, самостійності, відповідальності студентів, спрямованих на вирішення ключових питань життєдіяльності студентської молоді, підтримку її соціальних ініціатив та розвиток публічної активності.

Отже, педагогічний колектив та структурні підрозділи університету мусять створити всі умови для того, щоб студенти прагнули до наступного:

- цілеспрямовано і зацікавлено набувати важливі для професійної діяльності знання і уміння;
- засвоювати досвід групової діяльності і реалізовувати свою соціальну активність;

- задовольняти свої інтереси і потреби у духовній сфері;
- активно приймати участь у справах групи, факультету, університету, у діяльності органів самоуправління, у плануванні, організації і аналізі виховної роботи;
- приймати участь у прийнятті рішень, пов'язаних з професійним розвитком, з організацією виховної роботи, стимулюванням діяльності студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы / [под ред. Б. Г. Ананьева, Н.В. Кузьминой]. – Ленинград, 1974. – С.7.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С.Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
3. Деякі аспекти вирішення проблем навчання обдарованих дітей// Педагогічна підтримка обдарованості. – К.: Вид. дім «Шкіл.світ», 2005. – 128 с.
4. Антонова О.Є. Теоретичні та методологічні засади навчання педагогічно обдарованих студентів: [монографія] / О.Є. Антонова. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 472 с.